

Současné evropské monarchie

Monarchie v Evropě

- Státy: Belgie, Dánsko, *Lucembursko*, Nizozemí, Norsko, Španělsko, Švédsko, Spojené království
- Mikrostáty: Lichtenštejnsko, Monako
- Specifické případy mezi mikrostáty:
 - Vatikán (teokratická monarchie)
 - Andorra (diarchie – hlavou státu francouzský prezident a biskup diecéze Urgell)

Kdo vládne?

	panovník	dynastie
Dánsko	Markéta II.	Schleswig-Holstein-Sonderburg-Glücksburg
Norsko	Harald V.	Schleswig-Holstein-Sonderburg-Glücksburg
Švédsko	Karel XVI. Gustav	Bernadotte
Belgie	Filip I.	Sachsen-Coburg-Gotha
Nizozemí	Vilém Alexandr	Orange-Nassau
Lucembursko	Jindřich	Bourbon-Parma
Španělsko	Filip VI.	Bourbon
Spojené království	Karel III.	Windsor (Sachsen-Coburg-Gotha)
Monako	Albert II.	Grimaldi
Lichtenštejnsko	Jan Adam II.	Liechtenstein
Andorra	Emmanuel Macron Joan Enric Vives Sicília	

Následnictví

- Jednoznačný příklon k nástupnictví nejstaršího dítěte bez ohledu na pohlaví:
 - Dánsko 2009 (od modelu, který užívá Španělsko)
 - Norsko 1990 (od polo-salického práva)
 - Švédsko 1980 (od polo-salického práva)
 - Belgie 1991 (od salického zákona)
 - Lucembursko 2011 (od polo-salického práva)
 - Nizozemí 1983 (od modelu, který užívá Španělsko)
 - Spojené království 2013 (od modelu, který užívá Španělsko)
- Výjimkou Španělsko: přednost má (1.) hlavní linie před vedlejší, (2.) synové před dcerami a (3.) starší před mladšími
- Mikrostáty více „tradicionalistické“ (Monako aktuálně stejný princip jako Španělsko, Lichtenštejnsko salický zákon)

Zákonodárna iniciativa

	Existuje ?	Užívá se ?
Dánsko	A	De facto ne – maximálně panovník formálně předkládá text vládního návrhu zákona
Norsko	N	
Švédsko	N	
Belgie	A	
Lucembursko	A	
Nizozemí	A	
Španělsko	N	
Spojené království	N	

Schválení/vetování zákona

	Existuje ?	Užívá se ?
Dánsko	A	naposledy 1865
Norsko	A	1905, lze přehlasovat
Švédsko	N	
Belgie	A	1 x v roce 1990
Lucembursko	N	do 2008 teor. ano
Nizozemí	A	teoreticky ano
Španělsko	A	teoreticky ano
Spojené království	A	naposledy 1708

V čem byl problém?

- Norsko – král odmítl (v době personální unie se Švédskem, tj. švédský král Oskar II.) oddělit konzulární služby pro obě země
- Belgie – král odmítl legalizaci potratů
- Lucembursko – velkovévoda odmítl legalizaci potratů
- Spojené království – vetováno zřízení skotských milicí

Jmenování předsedy vlády

	Jmenuje ?	Užívá se ?
Dánsko	A	vyjednávač – premiér
Norsko	A	konzultuje, zpravidla 1.
Švédsko	N	
Belgie	A	I – F – P
Lucembursko	A	F – P
Nizozemí	A	oslabení 2012
Španělsko	A	konzultuje, 1.
Spojené království	A	zpravidla 1.

Problém Nizozemí

- Královna Beatrix dle názoru politických stran opakovaně neúměrně ovlivňovala jednání o vládě (1994, 2010)

Rozpouštění parlamentu

	Rozpouští?	Užívá se?
Dánsko	A/N	rozhoduje PM
Norsko	N	
Švédsko	N	
Belgie	A/N	3 důvody
Lucembursko	A/N	fakticky PM
Nizozemí	A/N	fakticky vláda
Španělsko	A/N	rozhoduje PM
Spojené království	A/N	fakticky PM

Omezení při rozpuštění

- Belgie – 3 důvody:
 - Nedůvěra nebyla konstruktivní
 - Odmítnutí důvěry nebylo konstruktivní
 - Sněmovna odhlasovala rozpuštění

„Jiné“ monarchie – specifika evropských knížectví

- V Monaku a Lichtenštejnsku zachován významný formální vliv knížete na politický systém
- V Andoře proběhl přechod k plně parlamentnímu režimu v roce 1993 (přijetí Ústavy; dílčí reformy od 80. let)

Monako

- Ústava z roku 1962 (ústava z roku 1911 suspendována knížetem v roce 1959-62, do vydání nové vládl absolutisticky)
 - legislativní iniciativu má výhradně kníže (v praxi spolupráce s vládou, kterou sám jmenuje)
 - absolutní veto
 - možnost kdykoliv rozpustit parlament
 - vláda jmenována knížetem nepodléhá důvěře parlamentu

Lichtenštejnsko

- Výrazné posílení pravomocí knížete po revizi ústavy v roce 2003
 - revize po referendu vyvolaném knížetem → 64,3 % voličů podpořilo posílení moci hlavy státu
- Pravomoci
 - vláda závisí na důvěře parlamentu i knížete (doposud na důvěře parlamentu)
 - absolutní veto (doposud nejasné, jakou váhu má veto)
 - veto i pro případné změny ústavy (kromě zrušení monarchie)
 - vetovat může i výsledky referenda